

สรุปผลและขอเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายในการวิจัยเรื่อง " ปัญหาการสอนสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนการช่าง ภาคการศึกษา ๑ " เพื่อต้องการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรสังคมศึกษาของโรงเรียนการช่าง สภาพการเรียนการสอนตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลต่อครูและนักเรียน ทั้งนี้เพื่อจะได้ใช้ผลของการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรแบบเรียนและการเรียนการสอนสังคมศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเพื่อให้ครูและนักเรียนซึ่งเป็นประชากรในการทำการวิจัยครั้งนี้เกิดความตื่นตัวและเห็นความสำคัญในอันที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้กำหนดโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย ๑๔ แห่ง เป็นครูทั้งหมดที่ทำการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนการช่าง ภาคการศึกษา ๑ จำนวน ๓๔ คน นักเรียน ๔๔๕ คน โดยสุ่มจากตัวอย่างประชากรในทุกโรงเรียนตามที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ แบบเลือกตอบเสรี และแบบประมาณค่า คำตอบที่ได้นำมาวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น ๔๗๕ ชุด ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่ผู้วิจัยคิดคำตอบเป็นร้อยละ และนำเสนอในรูปตาราง

ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

๑ ข้อมูลพื้นฐาน

ครูสังคมศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนการช่าง ภาคการศึกษา ๑ มีจำนวน ๓๔ คน เป็นชาย ๘ คน หญิง ๒๖ คน มีอายุเฉลี่ย ๔๐.๐๘ ปี มีประสบการณ์ในการสอนเฉลี่ย ๑๗.๔๔ ปี ครูส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๕๐ มีวุฒิในระดับปริญญาตรี ชั่วโมงที่สอนเฉลี่ยทุกวิชา ๑๘.๓๒ ชั่วโมงต่อ ๑ สัปดาห์ และมีชั่วโมงที่สอนวิชาในหมวดสังคมศึกษา ๕ ชั่วโมงต่อ ๑ สัปดาห์ ทั้งนี้มีครูเพียงร้อยละ ๒๓.๕๓ ที่สอนเฉพาะ

วิชาในหมวดสังคมศึกษา วิชาอื่น ๆ ที่ครูส่วนใหญ่สอนนอกจากวิชาสังคมศึกษาได้แก่วิชา ศิลปะ ภาษาอังกฤษ และ ภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔๗ และ ๒๐.๕๘ ตามลำดับ สำหรับตำแหน่งหน้าที่อื่นนอกเหนือไปจากการสอนสังคมศึกษา ครูส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๔๗ มีตำแหน่งหน้าที่เป็นครูประจำชั้น

ในคานอาคารสถานที่ที่ใช้ในการสอนสังคมศึกษานั้น ทุกโรงเรียนมีห้องสมุดสำหรับ นักเรียนแต่มีประสิทธิภาพยังไม่สมบูรณ์ กล่าวคือครูร้อยละ ๗๖.๔๗ มีความเห็นว่าหนังสือ เกี่ยวกับสังคมศึกษามีน้อยไม่เพียงพอสำหรับการค้นคว้า และร้อยละ ๘๘.๒๓ มีความคิดเห็น ว่านักเรียนสามารถค้นคว้าหนังสือในห้องสมุดประกอบการ เรียนสังคมศึกษาบางบางบทเรียน เท่านั้น

สำหรับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียน นักเรียนที่นำมาศึกษาที่เป็นนักเรียนมีจำนวน ทั้งสิ้น ๔๕๕ คน เป็นชาย ๒๔๗ คน เป็นหญิง ๑๘๘ คน อายุเฉลี่ยของนักเรียนชาย ๑๘.๔๘ ปี อายุเฉลี่ยของนักเรียนหญิง ๑๘.๑๓ ปี นักเรียนส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าเมื่อสำเร็จชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๖ แล้วจะทำการศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยเทคนิค

ในคานเกี่ยวกับการเรียนวิชาสังคมศึกษา นักเรียนร้อยละ ๗๐.๒๕ ชอบเรียนวิชา สังคมศึกษา สาเหตุสำคัญที่ชอบเพราะเห็นว่า เป็นวิชาที่ก่อให้เกิดความรู้อย่าง กว้างขวาง วิชาที่นักเรียนชอบมากที่สุดได้แก่วิชาภูมิศาสตร์ สำหรับวิชาที่ชอบน้อยที่สุดคือ วิชาศิลปะ

๒. หลักสูตร ประมวลการสอน หนังสือแบบเรียน

ก. หลักสูตร ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ว่า หลักสูตรยังไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับอัตราส่วนของคะแนนในหลักสูตร เนื้อหาวิชา มากเกินไปและไม่สามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรได้ ในคานความคิดเห็นของ นักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาในหลักสูตรและกำหนดเวลาเรียนในหนึ่งสัปดาห์ เหมาะสมดีแล้ว

ข. หนังสือแบบเรียน ครูส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาบางเรื่องสั้น ขอบความบาง ตอนยากแก่การตีความหมายและขาดการแนะนำแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าขอความบางตอนยากแก่การตีความหมายเช่นเดียวกัน และเห็นว่า ควรแนะนำแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมไว้ในหนังสือแบบเรียนด้วย

๓. ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการสอน อุปกรณ์ กิจกรรม และการวัดผล

ก. วิธีการสอน ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนโดยอธิบายบทเรียนตามเนื้อหา
ในแบบเรียน วิชาที่ครูประสบปัญหาในการสอนมากที่สุดได้แก่วิชาศีลธรรม และน้อยที่สุด
ได้แก่วิชาประวัติศาสตร์ไทย ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการสอนวิชาศีลธรรมและวิชาหน้าที่พลเมือง
คือนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชานี้ ปัญหาในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่สำคัญคือ
นักเรียนไม่สามารถจำชื่อ สถานที่ วัน เดือน ปีได้แม่นยำ สำหรับปัญหาที่สำคัญในการสอน
วิชาภูมิศาสตร์คือ นักเรียนขาดความสนใจในวิชานี้และขาดอุปกรณ์การสอน แต่อย่างไร
ก็ตามครูมีความคิดเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการสอนวิชาสังคมศึกษา คือ การขาดครู
ที่มีประสิทธิภาพ และงบประมาณในการปรับปรุงด้านนี้

ข. อุปกรณ์การสอน อุปกรณ์การสอนสังคมศึกษาที่ครูใช้มาก ได้แก่แผนที่
หนังสือและเอกสาร อุปกรณ์การสอนที่ใช้เป็นบางครั้งได้แก่ ลูกโลก รูปภาพ ส่วนอุปกรณ์
การสอนที่ครูไม่เคยใช้เลยได้แก่ ภาพยนตร์ สไลด์ ฟิล์มสตริปและเครื่องมือทดลอง
ซึ่งแสดงว่าครูยังใช้อุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษาน้อย

ค. กิจกรรม ครูจัดกิจกรรมเพียงบางบทเรียนซึ่งได้แก่ การให้นักเรียน
ค้นคว้ารายงานหน้าชั้น การอภิปรายบทเรียน การทำสมุดเก็บภาพ กิจกรรมที่ครูจัด
น้อยครั้งได้แก่ การโต้วาที การรายงานข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน การจัดนิทรรศการและ
ทัศนศึกษา ส่วนกิจกรรมที่ไม่เคยจัดเลยได้แก่ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การพา
นักเรียนไปฟังการอภิปราย ปาฐกถา แสดงว่าครูใช้กิจกรรมประกอบการสอนไม่มากนัก

สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนสังคมศึกษาและการจัด
กิจกรรม นักเรียนเห็นว่าอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการเรียนวิชานี้ คือ การขาดแคลนอุปกรณ์
การเรียนและหนังสืออ่านประกอบ นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้ครูใช้อุปกรณ์ประกอบการ
สอนและจัดกิจกรรมให้บ่อยครั้ง กิจกรรมที่ต้องการให้จัดมากที่สุดได้แก่ ทัศนศึกษาและ
การจัดนิทรรศการ

ง. การวัดผล ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่มีความมุ่งหมายในการวัดผล
เพื่อวัดความรู้เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน วิธีการวัดผลที่ครูใช้มากที่สุดได้แก่
การทดสอบเก็บคะแนนนักเรียนเป็นระยะ ๆ ส่วนปัญหาในด้านกาณ์วัดผล ปัญหาส่วนใหญ่

เนื่องจากไม่สามารถวัดผลได้ทุกอย่างตามความมุ่งหมายการสอนสังคมศึกษา และชาว
 วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างและพิมพ์แบบสอบถาม

สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการวัดผล นักเรียนต้องการให้ครูทดสอบ
 ความรู้เมื่อเรียนจบทุกบทเรียน

๔ ความช่วยเหลือที่ครูต้องการ และขอเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

ความช่วยเหลือที่ครูต้องการมากที่สุด คือ การเพิ่มพูนวิทยฐานะและความรู้ใน
 ด้านการสอนซึ่งครูส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๒.๓๕ ต้องการเสริมสร้างความก้าวหน้าในอาชีพโดย
 การได้รับ หนังสือหรือเอกสารความรู้จากกระทรวงศึกษาธิการ ครูกว่าร้อยละ ๕๐ ต้องการ
 ให้มีการประชุมพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูสังคมศึกษาระหว่างโรงเรียน และ
 ต้องการศึกษาคอ ครูร้อยละ ๓๕.๒๕ ต้องการเข้าร่วมการอบรมครูเกี่ยวกับการปรับปรุง
 วิธีการสอนซึ่งเป็นความช่วยเหลือที่ครูสังคมศึกษาต้องการมากที่สุด

สำหรับขอเสนอแนะของครูเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
 ครูส่วนใหญ่ให้ขอเสนอแนะว่า กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับ
 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ โดยปรับปรุงเนื้อหาบางตอนให้สอดคล้องกับระดับ
 การเรียนอาชีวศึกษา ควรเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพของครูสังคมศึกษาโดยจัดครูที่
 ได้รับการฝึกหัดในด้านนี้มาสอน และขอเสนอแนะที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือควรเพิ่มงบ
 ประมาณในการปรับปรุงห้องสมุดตลอดจนงบประมาณสำหรับการจัดซื้ออุปกรณ์การสอนให้
 เพียงพอกับความจำเป็น

ในด้านขอเสนอแนะของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มปริมาณครูที่
 สอนวิชานี้ จัดครูที่มีประสิทธิภาพมาสอน คุณลักษณะของครูสังคมศึกษาที่นักเรียนต้องการ
 คือเป็นผู้มีวิธีการสอนดี มีความรอบตัวกว้างขวาง นอกจากนี้ยังต้องการให้ปรับปรุง
 เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนและแหล่งวิทยาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุด ส่วนในด้านกิจกรรม
 ประกอบการเรียนนั้นนักเรียนต้องการให้ครูจัดทัศนศึกษามากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการสอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนการช่าง ภาคการศึกษา ๑ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชานี้ คือ

(๑) ครูสังคมศึกษา ผู้เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการที่จะช่วยพัฒนาเด็กแต่ละคนให้เป็นพลเมืองดี มีความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีความสุขสมตามความมุ่งหมายของการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ และนอกจากนี้จากการวิจัย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการครูสังคมศึกษาที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาดี มีความรอบตัวกว้างขวาง และมีวิธีการสอนดี ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่าครูสังคมศึกษาควรประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้

- ๑ มีความเข้าใจจุดมุ่งหมายของวิชาสังคมศึกษาและมองเห็นคุณค่าของวิชานี้เป็นอย่างดี
- ๒ มีความตั้งใจจริง มีความกระตือรือร้นและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
- ๓ มีใจกว้าง ใจเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
- ๔ มีความประพฤติดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- ๕ มีความยุติธรรมและตรงต่อเวลา
- ๖ มีความมั่นคงทางอารมณ์ และดึงดูคให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อการเรียนอยู่เสมอ
- ๗ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ทำการสอนเป็นอย่างดี
- ๘ มีความรู้ในด้านจิตวิทยาวัยรุ่นเพื่อจะได้เข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างดี
- ๙ มีความรู้กว้างขวาง ทันต่อเหตุการณ์ และสนใจที่จะแสวงหาความรู้รอบตัวโดยสม่ำเสมอ
- ๑๐ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี
- ๑๑ มีความสามารถในหน้าที่และความรับผิดชอบตอตนเอง นักเรียนและสังคม
- ๑๒ มีบุคลิกภาพที่ดี

นอกจากนี้ในด้านการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเพื่อให้การเรียนการสอนวิชานี้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ก. ในด้านวิธีการสอน จากการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนด้วยการอธิบายทเรียนตามเนื้อหาในแบบเรียน ครูร้อยละ ๘๘.๑๑ ใช้แบบเรียนสังคมศึกษาประกอบการค้นคว้า นักเรียนขาดการฝึกการแสดงความคิดเห็นและรู้จักใช้วิธีแก้ปัญหา ซึ่งการใช้วิธีการสอนส่วนใหญ่แบบบรรยายตามเนื้อหาในแบบเรียนประกอบด้วยครูใช้หนังสือแบบเรียนประกอบการค้นคว้าเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนวิชานี้ ไม่มีประสิทธิภาพพอ ดังปรากฏว่าครูกว่าร้อยละ ๓๐ มีความเห็นว่านักเรียนขาดความสนใจที่จะเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลคือสมความมุ่งหมาย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนดังนี้

- ๑ ผู้สอนควรเตรียมตัวเป็นอย่างดีทุกครั้งก่อนทำการสอน อาทิเช่น การเตรียมตัวในด้านเนื้อหาวิชา วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์ กิจกรรม รวมทั้งวิธีการวัดผล
- ๒ เพื่อก่อให้เกิดความสนใจตอบทเรียนยิ่งขึ้น ครูควรพยายามชี้แจงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของวิชานี้
- ๓ ควรพยายามหาทางแก้ไขและปรับปรุงวิธีการสอนของตนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างแท้จริง ตลอดจนไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนวิชานี้ โดยครูอาจใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ เช่น ตั้งคำถาม (Questioning) วิธีการแก้ปัญหา (Problem Solving) การอภิปรายหรือโดยวิธีการสอนเป็นโครงการที่นักเรียนจะต้องทดลองปฏิบัติงานอย่างแท้จริง ตลอดจนการให้นักเรียนมีส่วนร่วม (Participation) ในบทเรียนทุกครั้ง
- ๔ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นไปตามแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และครูมีลักษณะเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือมากกว่าเป็นผู้บังคับหรือควบคุมนักเรียน

- ๕ ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยและทักษะในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
- ๖ ส่งเสริมให้นักเรียนนำบทเรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันให้มากที่สุด
- ๗ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ครูควรจะได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทั้งเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนจากหนังสืออ่านประกอบและวารสารทางการศึกษาต่าง ๆ นอกเหนือไปจากหนังสือแบบเรียน

ข. อุปกรณ์การสอนและห้องสมุด ผลจากการวิจัยปรากฏว่าครูใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนน้อย ปัญหาที่สำคัญคืออุปกรณ์การสอนมีไม่พอเพียง ครูร้อยละ ๗๖.๔๗ มีความเห็นว่า หนังสือในห้องสมุดมีน้อยไม่พอเพียงต่อการค้นคว้า ครูร้อยละ ๔๔.๒๓ ระบุว่านักเรียนสามารถค้นคว้าหนังสือในห้องสมุดประกอบการเรียนสังคมศึกษาบางบางบทเรียน ซึ่งการที่จะให้การเรียนการสอนโคจรผลสมบูรณ์ตามความมุ่งหมายนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อุปกรณ์การสอนสังคมศึกษาและหนังสืออ่านประกอบเพื่อการค้นคว้ามีความสำคัญต่อวิชานี้เป็นอันมาก ทั้งนี้เพราะจะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง และช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง และเป็นการช่วยประหยัดเวลาการเรียนการสอนได้ดี เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- ๑ ครูควรจัดหาอุปกรณ์การสอนเพิ่มขึ้นจากที่โรงเรียนได้จัดหาไว้ เช่น หาวิธีการผลิตอุปกรณ์การสอนราคาถูกลงด้วยตนเอง ติดต่อบริษัทเอกชนที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานราชการและสถานทูตต่าง ๆ ขอความร่วมมือจากนักเรียนในโรงเรียนมาช่วยในการสร้างอุปกรณ์โดยเฉพาะนักเรียนที่ช่างเป็นคนที่มีความสามารถและมีความถนัดในด้านการประดิษฐ์เป็นทุนอยู่แล้ว นอกจากนี้ควรมีการเก็บรวบรวมของจริง ของตัวอย่าง และวัสดุต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ประกอบการสอนได้ไว้เสมอ เพื่อจะได้นำมาใช้ได้ง่ายและสะดวกเมื่อสอนเรื่องนั้น ๆ
- ๒ ครูควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการใช้และการประดิษฐ์อุปกรณ์ เช่น เข้ารับการอบรม ศึกษาหาความรู้จากวารสารวัสดุอุปกรณ์ และหนังสืออื่น ๆ

- ๓ ควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงห้องสมุด เช่น ให้ขอเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดซื้อหนังสือ ขอความร่วมมือจากคณาจารย์ในการบริจาคหนังสือ ตลอดจนการเก็บรวบรวมผลงานที่ตีพิมพ์ของนักเรียนให้แกห้องสมุดเพื่อให้นักเรียนจะได้นำเป็นตัวอย่าง และใช้เป็นแหล่งค้นคว้าได้ต่อไป

ค. กิจกรรม ผลจากการวิจัย ปรากฏว่า ครูจัดกิจกรรมประกอบการสอนสังคมศึกษาไม่มากนัก และนักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้ครูจัดกิจกรรมโดยให้เหตุผลว่าเป็นการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นได้ดี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดังนี้

- ๑ เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของนักเรียน ครูควรจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนให้มากขึ้น ซึ่งนอกจากจะจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว ครูควรรหาโอกาสที่จะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาด้วย
- ๒ ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูจัดกิจกรรมเหล่านี้บ้างเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม ได้แก่ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การอภิปรายโต้วาที การฉายภาพยนตร์ การแข่งขันตอบปัญหาระหว่างนักเรียนและระหว่างโรงเรียน การจัดนิทรรศการและทัศนศึกษา ตลอดจนการริเริ่มจัดตั้งชุมนุมสังคมศึกษาขึ้น ซึ่งสิ่งนี้จะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนของวิชานี้ เพราะจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและฝึกฝนความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกของชุมนุมและของสังคมต่อไปด้วย
- ๓ พยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งให้มากที่สุด เพราะนอกจากนักเรียนจะได้รับประโยชน์ทางด้านวิชาการแล้ว ยังเป็นการฝึกนักเรียนให้รู้จักวิธีการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้ถึงความสามารถอันแท้จริงของตน ส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์การทำงานทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักเรียนและนักเรียน ระหว่างนักเรียนและครู อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพในด้าน การเรียนการสอนอย่างแท้จริง

ง. การวัดผล จากการวิจัยพบว่า ครูร้อยละ ๘๘.๒๓ มีความมุ่งหมายในการวัดผลเพื่อที่จะวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเท่านั้น ครูร้อยละ ๕๘.๘๒ เห็นว่าปัญหาการวัดผลก็คือการที่ไม่สามารถวัดผลได้ทุกอย่างตามความมุ่งหมายของการสอนสังคมศึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในด้านการวัดผลนี้ ควรมีการวัดผลในแง่พฤติกรรมของนักเรียนด้วย อาทิเช่น การแสดงออกทางคำคุณศัพท์ จรรยา ความประพฤติ การแสดงความคิดเห็น การรู้จักแก้ปัญหาตลอดจนการรู้จักนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ครูสังคมศึกษาควรทำการวัดผลอย่างสม่ำเสมอ มีหลักเกณฑ์ในการวัดผลที่แน่นอน มีขอบเขตและมาตรฐานการวัดผลที่แน่ชัดอันเป็นการช่วยให้นักเรียนได้ทราบถึงความสามารถอันแท้จริงของตน และอีกประการหนึ่งครูควรจะได้ติดตามวิธีการวัดผลแบบใหม่ ๆ ตลอดจนการเข้ารับการอบรมในดานนี้บ้าง

(๒) คำนักเรียน ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะนำเอาความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และจากการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ชอบและสนใจวิชาสังคมศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ เรียนวิชานี้ให้มากขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- ๑ นักเรียนควรคำนึงถึงความมุ่งหมายที่สำคัญและประโยชน์ในอันที่จะได้รับจากวิชานี้ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความสนใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา
- ๒ พยายามศึกษาคนควา แสวงหาความรู้รอบตัวอยู่เสมอ
- ๓ พยายามนำเหตุผลมาใช้ในการแก้ปัญหา
- ๔ เมื่อมีข้อสงสัยใด ๆ ควรพยายามแสวงหาคำตอบทันที
- ๕ ให้ความร่วมมือและสนใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งในและนอกห้องเรียน
- ๖ พยายามนำความรู้ในบทเรียนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด

(๓) ผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลสำคัญในการจัดการศึกษาในโรงเรียน สำหรับการจัดการศึกษาเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษานั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- ๑ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญของหมวดวิชาสังคมศึกษาเท่าเทียมกับหมวดวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร และเพื่อให้การเรียนการสอนสังคมศึกษามีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ควรจัดครูที่ศึกษาวิชาสังคมศึกษาโดยตรงเป็นผู้สอน
- ๒ ผู้บริหารควรส่งเสริมการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยการปรับปรุงห้องสมุดซึ่งอาจทำได้ด้วยการเพิ่มงบประมาณเพื่อการนี้ หรือพยายามหารายได้เพื่อนำเงินมาซื้อหนังสือในห้องสมุดให้มากที่สุด หรืออาจทำได้โดยการติดต่อขอหนังสือจากสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน นอกจากนี้ควรส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ห้องสมุดแก่ครูและนักเรียนอย่างเต็มที่โดยถือเป็นนโยบายสำคัญอันหนึ่งของโรงเรียน ในด้านอุปกรณ์การสอนก็เช่นเดียวกันควรจัดทำให้สมบูรณ์
- ๓ ควรส่งเสริมและสนับสนุนวิธีการสอนใหม่ ๆ
- ๔ ควรส่งเสริมและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการสอนต่าง ๆ อาทิเช่น สนับสนุนให้ครูได้จัดทัศนศึกษาประกอบการสอนบ้างเป็นครั้งคราว โดยให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนในการแสวงหาวิถีทางที่จะได้รับการอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น
- ๕ เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและขอเสนอแนะในด้านเกี่ยวกับการเรียนการสอน
- ๖ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสปรับปรุงการสอนของตนให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ อาทิเช่นให้โอกาสครูในการลาศึกษาต่อ จัดให้ครูได้รับการอบรม จัดการอบรมหรือการนิเทศในโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีการสอน การใช้อุปกรณ์ การวัดผลการเรียนวิชานี้ ฯลฯ โดยจัดแบบ in - service training หรือ work - shop หรืออาจทำการวัดผลความก้าวหน้าในการสอนสังคมศึกษาด้วยการร่วมกันสร้างเกณฑ์การประเมินผลการสอนสังคมศึกษาของครูในสายวิชา

(๔) กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนับว่ามีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงประสิทธิภาพ การเรียนการสอนสังคมศึกษา สิ่งที่ควรได้รับการปรับปรุง คือ

๑ ในด้านหลักสูตรและแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา

๑.๑ ควรแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาให้เหมาะสมกับ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ อาทิเช่น การเพิ่มเนื้อหาวิชา ที่จะส่งเสริมการประกอบอาชีพในอนาคต

๑.๒ ควรปรับปรุงแบบเรียนวิชาสังคมศึกษาให้ทันสมัย อาทิเช่น ควรเพิ่มเนื้อหาในคานเกี่ยวกับทรัพยากรของท้องถิ่นซึ่งนักเรียนสามารถ ใช่วิสัยนั้นให้เกิดประโยชน์ทางคานวิชาช่างต่อไปภายหลัง

๑.๓ การปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียนสังคมศึกษา ควรจะกระทำ โดยสม่ำเสมอ

๒ การเพิ่มปริมาณและคุณภาพของครูสังคมศึกษา

๒.๑ จัดหน่วยศึกษานิเทศก์ไปบรรยายความรู้และอบรมครูสังคมศึกษา พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือคานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน วิชานี้ โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ควรมีแผนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ตลอดคปี

๒.๒ กระทรวงศึกษาธิการควรให้ความเอาใจใส่ในการเผยแพร่ ความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ครูและนักเรียนโดยการจัดส่งข่าวสาร หนังสือ เอกสาร ที่เกี่ยวข้องโดยตรงไปยังโรงเรียนต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

๒.๓ เนื่องจากปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งของการเรียนการสอนสังคม ศึกษา คือการขาดแคลนหนังสืออ่านคานควาประกอบการเรียนวิชานี้ กรม วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ควรส่งเสริมให้มีการแต่งหนังสือหรือ แปลหนังสือหรือบทความต่าง ๆ ที่น่ารู้โดยการให้ทุนในการทำ จัดการ ประกวดแต่งหนังสือหรือแปลหนังสือ หรืออาจจัดสรรงบประมาณเพื่อ การแปล หรือ แต่งหนังสือประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยเฉพาะ

- ๓ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและทันสมัยอยู่เสมอ กระทรวงศึกษาธิการควรวี เริ่มจัดสัมมนาครูสังคมนตรีศึกษาของโรงเรียนการช่างในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุก ๆ ๒ ปี ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ครูตามโรงเรียนต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีโอกาสที่จะร่วมมือกันในอนาคตที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนตลอดจนหลักสูตรและแบบเรียนสังคมนตรีศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
- ๔ นอกเหนือไปจากการปรับปรุงทางด้านการเรียนการสอนแล้ว การปรับปรุงในด้านสวัสดิภาพอาชีพครูนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากว่า การที่ครูจะทำงานทางด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูควรจะมีคามมั่นคงทางด้านสวัสดิภาพต่าง ๆ ด้วย เช่น การจัดสร้างบ้านพักสำหรับครู การจัดตั้งสหกรณ์ครู เป็นต้น
- ๕ ในด้านการปรับปรุงหลักสูตร แบบเรียน ตลอดจนขบวนการเรียนการสอนวิชาสังคมนตรีศึกษาในด้านต่าง ๆ นั้น กระทรวงศึกษาธิการควรมุ่งเน้นของการวิจัยที่เกี่ยวกับวิชานี้มาเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาและควรจะมีการประสานงานกับสถาบันฝึกหัดครูในทุก ๆ ด้าน

(๕) สถาบันฝึกหัดครู

- ๑ ควรเป็นผู้นำในการปรับปรุงประสิทธิภาพของครูสังคมนตรีศึกษา อาทิ เช่น การคิดค้นวิธีการสอนซึ่งเหมาะสมกับสภาพสังคมนตรีและโรงเรียนของไทย
- ๒ ร่วมมือกับหน่วยศึกษานิเทศก์เพื่อดำเนินการปรับปรุงการเรียนการสอนสังคมนตรีตามโรงเรียนต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้นทั้งในด้านการให้คำแนะนำช่วยเหลือ และการจัดประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ ตลอดจนการให้บริการเกี่ยวกับการอบรมเพื่อปรับปรุงคุณภาพครู
- ๓ นำผลการวิจัยต่าง ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดโปรแกรมการฝึกหัดครู

(๒) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำการวิจัยต่อไป

- ๑ ควรศึกษาปัญหาการสอนเป็นรายวิชาของหมวดสังคมศึกษากล่าวคือ วิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม
- ๒ ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ กับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ
- ๓ ควรทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับผลการนำวิชาในบทเรียนสังคมศึกษาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนว่าสอดคล้องกันมากน้อยเพียงไร
- ๔ ควรทำการวิจัยปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษาของภาคอื่น ๆ นอกเหนือไปจากภาคการศึกษา ๑
- ๕ เพื่อให้การวิจัยได้ผลอย่างถูกต้องแท้จริงควรใช้วิธีการต่าง ๆ ประกอบการวิจัยด้วย เป็นต้นว่า วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์